

مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران، ۱۳۹۱

با همکاری:

شورای اجتماعی وزارت کشور، شورای اسلامی شهر تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی، مؤسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، مرکز پژوهش‌های گردشگری دانشگاه تهران، دفتر پژوهش‌های رادیو، فرهنگستان علوم، مؤسسه تصویر شهر (سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران)، شرکت صنعتی هوایار، انتشارات مبتکران، انجمن اقتصاد اسلامی ایران، انجمن جامعه‌شناسی، آموزش و پژوهش ایران، مؤسسه پژوهشی توسعه رایمند

جلد سوم:

اعتیاد به مواد مخدر و خودکشی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

۹

شورای اجتماعی کشور

رسانیده و ملتبه آنستی

نامه‌های ملتبه آنستی به این سمت

رسانیده و ملتبه آنستی به این سمت

(آنستی به و ملتبه آنستی به این سمت) آنستی به و ملتبه آنستی به این سمت

آنستی به و ملتبه آنستی به این سمت

فهرست

۹	نوشتة میرطاهر موسوی	دیباچه
۱۳	نوشتة سیدمرتضی میرباقری	مقدمه
بررسی عوامل مرتبط با افکار خودکشی در زنان سرپرست خانوار تحت پوشش سازمان بهزیستی شهر کرمان در سال ۱۳۸۹		نوشتة اعظم پورخاون
شیوع‌شناسی آسیب‌های اجتماعی: روش‌های شیوع‌شناسی اعتیاد		۱۵
۴۷	نوشتة علیرضا تاجداری	بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین و عملکرد خانواده با استعداد مصرف مواد در دانشجویان
۷۱	نوشتة کمال حمه مرادی، نادر کریمیان، رضا بیگی	بررسی جنبه‌های اجتماعی ایده‌پردازی خودکشی
(مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز در سال ۱۳۸۹)
۸۹	نوشتة آرش حیدری، علی هواسی، سعید بختیارپور	بررسی وضعیت و علل خودکشی طی یک دوره پنج ساله در شهرستان ایده
۱۱۱	نوشتة کیامرث شهولی، سلطانمراد رضایی فر	پیش‌بینی میزان افکار خودکشی با توجه به شیوه‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان
۱۲۷	نوشتة یونس فاتحی، فرزاد پور‌غلامی، مریم آذرافروز	بررسی علل قطع درمان با متادون در مراجعان به مرکز مطالعات ملی اعتیاد
۱۴۱	نوشتة ذهراه کریمی طلابری، مرتضی خواجه‌نوری، حسن رویعی	

آسیب‌شناسی اجتماعی خودکشی

- نوشتة محسن لعل علیزاده، حسن احمدی آهنگرانی
گستره و شیوع سوء مصرف مواد در فرزندان خانواده‌های تهرانی
(تحلیل علی رفتارهای خطرآفرین در خانواده و رفتار اعتیادی فرزندان)
- نوشتة علیرضا محسنی تبریزی، لادن هویدا، نوس سبحانی
۱۶۹ ۱۹۱

دیباچه

با نگاهی گذرا به سیر تحول جوامع انسانی می‌توان دریافت که انسان، حیات جمعی و آسیب‌های اجتماعی هم‌زاد یکدیگرند. «آسیب‌های اجتماعی»، اگرچه باید خاطرنشان کرد واقعیتی دیرپا محسوب می‌شود، لیکن مفهومی نسبتاً نوظهور و مربوط به دوره ضرب‌آهنگ سریع توسعه پس از انقلاب صنعتی است که با خود مهاجرت وسیع، انباشت جمعیت شهری، رشد شتابان شهرها و کلان‌شهرها، تغییر نوع و شکل روابط انسانی و ظهور عصر جدید، تکثیر و تجمع آسیب‌های اجتماعی را به همراه داشته است.

از این رو، برخی تحلیل‌گران بروز و تشدید انحراف‌ها و آسیب‌ها را محصول توسعه دانسته، بر آن خرد گرفته و توسعه را به تازیانه نقد و نفرین نواخته‌اند. لیکن بر اهل خرد نیک هویداست که توسعه اصولی، ذاتاً واجد بار اخلاقی است، نیل به رفاه مادی و معنوی جامعه را توأمًا مدنظر دارد، و افزایش نامالیمات و کجروی‌ها حاصل اجرای ناصحیح برنامه‌های توسعه و فارغ از مقتضیات فرهنگی، اجتماعی و تاریخی جامعه است.

در انتهای هزاره دوم و در آغاز سومین هزاره، مسائل و آسیب‌های اجتماعی بیش از پیش خود را به بشریت تحمیل کرده‌اند و در جوامع گوناگون، اعم از توسعه یافته، در حال توسعه و یا کمتر توسعه یافته، به اشکال و گونه‌های متفاوت جاری شده‌اند.

سرزمین ایران نیز از این واقعیت مستشنا نبوده و بنا بر دلایل متعددی نظری موقعیت ژئوپلیتیکی، سابقه تاریخی، تغییرات جمعیتی، رشد شتابان شهرها، اجرای برنامه‌های متنوع و گاه متضاد توسعه در یک‌صد سال اخیر، ناپایداری اجتماعی و سیاسی، رویه‌های مدیریتی و حکمرانی، شکاف‌های اجتماعی،

۷۴	رسانیده، تله پیش از آنها
۷۵	تبلویه، پیش از آنها
۷۶	شیوه‌شناسی انتشار نیز
۷۷	۷۷۷۱) ناقص و مفقود
۷۸	علیتها رسانیده، پیش از آنها
۷۹	رسانیده، تله پیش از آنها
۸۰	رسانیده، پیش از آنها
۸۱	رسانیده، پیش از آنها
۸۲	۸۲۷۴) انتشار نیز
۸۳	رسانیده، پیش از آنها
۸۴	رسانیده، پیش از آنها
۸۵	رسانیده، پیش از آنها
۸۶	رسانیده، پیش از آنها
۸۷	رسانیده، پیش از آنها
۸۸	رسانیده، پیش از آنها
۸۹	رسانیده، پیش از آنها
۹۰	رسانیده، پیش از آنها
۹۱	رسانیده، پیش از آنها
۹۲	رسانیده، پیش از آنها
۹۳	رسانیده، پیش از آنها

سال ۱۳۹۰ صورت گرفت تا اولاً تکرار این واقعه علمی باشد و به عنوان سنتی ماندگار و منظم تکرار شود و تغییرات رخ داده در جامعه با نگاه علمی و موشکافانه محققان رصد و چاره‌اندیشی شود؛ ثانیاً پاسداشتی باشد از مقام علمی استاد دکتر محمد عبداللهی.

از این رو، محورهای برگزاری دومین همایش برای اخذ مقالات به شرح زیر اعلام شد:

- دستاوردهای نظری بومی درباره آسیب‌های اجتماعی؛
- سبب‌شناسی آسیب‌های اجتماعی؛
- وضعیت موجود آسیب‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن؛
- روند تغییرات و تحولات آسیب‌های اجتماعی در دهه اخیر و دورنمای آن؛
- سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظام مدیریت آسیب‌های اجتماعی؛
- راه‌های پیشگیری، مداخله، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی

خوب‌بختانه، استقبال چشمگیر اساتید، دانشجویان و پژوهشگران از این فراخوان موجب دلگرمی بود و بیش از ۶۵۰ چکیده مقاله در دیرخانه همایش دریافت شد.

از جمله نکات حائز اهمیت در دریافت چکیده‌ها و مقالات، حضور و نقش فعال پژوهشگران جوان و دانشجویان عزیز در مقاطع تحصیلات تكمیلی است که توانسته‌اند با ارائه تحلیل‌ها و یافته‌های مناسب حدود ۴۰ درصد از تعداد کل چکیده‌ها را به صورت مستقل و ۲۰ درصد را هم با مشارکت اساتید محترم به خود اختصاص دهند و در این فرصت، لازم می‌دانم از اساتید و پژوهشگران و دانشجویان به خاطر ارسال چکیده و مشروح مقاله‌های ارزشمند سپاس‌گزاری کنم و تلاش ایشان را ارج نهم.

فرایند ارزیابی چکیده‌ها را هیئت داوران با دقت انجام داد و در نهایت ۴۷۰ چکیده مقاله در قالب ۲۱ فصل به صورت کتاب چکیده مقالات در زمستان ۱۳۹۰ به طبع رسید.

زمان برگزاری همایش در مرحله نخست، روزهای دوم و سوم اسفندماه سال ۱۳۹۰ پیش‌بینی شده بود که به دلایل نامعلوم محقق نگردید و هرچند در روزهای هشتم و نهم خرداد ۱۳۹۱ مقدمات و امکانات این مهم مهیا شد و هماهنگی‌های اداری و قانونی انجام پذیرفت، باز به دلایل اعلام‌نشده برگزاری

وضعیت مبهم سرمایه و اعتماد اجتماعی در دوره‌های طولانی، فقدان یا ضعف عرصه عمومی، نگاه آمرانه و عمودی به مقوله تغییرات اجتماعی و لاجرم آسیب‌ها و راه حل‌های آن، استحاله عرصه عمومی و بلعیده شدن آن توسط عرصه سیاسی، نبود تعادل میان خرده‌نظم‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، نگاه مکانیکی و غیرعلمی به مسئله تغییرات اجتماعی و درک نادرست از این نکته که این تغییرات از درون هنجرهای اجتماعی می‌جوشند و باستی در قالب عرصه عمومی محقق شوند، نه صرفاً بخشنامه‌های اداری و دستورالعمل‌های دولتی (!)، شاهد گسترش بی‌رویه آسیب‌ها و ناهنجارهای اجتماعی ای هستیم که اນباشت، پیچیدگی و چندلایه شدن آن‌ها تهدیدی قابل توجه است که باید بدان پرداخته شود.

نکته قابل تأمل این‌که در توجه به آسیب‌ها و دستیابی به راهکارهای کاهش و کنترل آن «علم آسیب‌شناسی» خود دچار آسیب شده است! نگاه سیاسی، رویکرد ایدئولوژیک، روزمره‌شدن، کوچک‌نمایی و بزرگ‌نمایی تفسیر و تحلیل آسیب‌ها بدون یک دستگاه نظری کارآمد و مناسب با جامعه از جمله دغدغه‌های امروزین این حوزه است.

نگران‌کننده‌تر این‌که، با وجود اນباشت آسیب‌ها در جامعه و شکل‌گیری نوعی «شورش سفید» (که همان تنوع، تراکم و پیچیدگی و چندلایه شدن انحراف‌ها و پیدایش «مرحله بحران اجتماعی» است) و علی‌رغم تلاش‌های صورت‌پذیرفته، دست‌مان از حیث تدوین «اطلس آسیب‌های اجتماعی» مبتنی بر یافته‌های دقیق علمی و آماری (که به عنوان ابزاری بسیار مؤثر در اختیار سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران اجرائی کشور در همه سطوح قرار گیرد) خالی است. با این گفتار موجز، مناسب است جایگاه برگزاری دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران مطرح شود.

نخستین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی را انجمن جامعه‌شناسی ایران با همت والا و ستودنی استاد ارجمند، شادروان دکتر محمد عبداللهی، ریاست وقت انجمن، در سال ۱۳۸۱ برگزار کرد و مجموعه مقالات همایش نیز متعاقباً در شش جلد منتشر شد که از جمله منابع ارزشمند علمی و پژوهشی برای اساتید، دانشجویان و پژوهشگران این حوزه بوده است. تمهید مقدمات برگزاری دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی نیز از